

Handläggare
Karin Söderling
Tfn: 08-508 30121

Datum
2009-03-24

Sidnummer
Sid 1 (12)

Diarienummer
Dnr 21-362/09

KNs sammanträde
2009-04-14

Ärendenummer

8

Underlag till budget för 2010 och inriktning 2011 och 2012

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Kyrkogårdsnämnden godkänner förslaget till underlag till budget för 2010 med inriktning för 2011 och 2012 och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Mats Larsson
förvaltningschef

Göran Höglund
administrativ chef

SAMMANFATTNING

I detta ärende redovisas nämndens underlag till budget för 2010 med inriktning för 2011 och 2012. Nämndens övergripande planering och behov beskrivs utifrån Vision 2030 – ”ett Stockholm i världsklass”.

BAKGRUND

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för en period av tre år. Kyrkogårdsnämnden ska därför årligen till kommunstyrelsen lämna in ett underlag för denna period. Av nämndens underlag ska framgå vilka frågor som påverkar verksamhetens utveckling och ekonomi under perioden. Utgångspunkt ska vara analyser av förändringar i omvärlden samt analyser av den egna verksamheten med utgångspunkt från bl.a. årsredovisningen. Planeringen ska baseras på stadens Vision 2030.

Större avvikelser eller förändringar jämfört med gällande plan för åren 2010–2011 ska analyseras och kommenteras. Slutsatserna i underlagen ska användas som underlag i det kommande budgetarbetet.

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet har beretts inom förvaltningschefens stab i samverkan med förvaltningsledningen och har behandlats i förvaltningsgrupp 2009-04-01.

FÖRVALTNINGENS FÖRSLAG

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Nämnden anger strategiska satsningar i punktform för hur nämnden vill bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål och under treårsperioden.

Attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende företagande och besök Norra Europas mest företagsvänliga stad

- Ett gott samarbete med entreprenörerna inom begravningsbyråbranschen genom bland annat transportöverenskommelser, uppdaterade webb- och informationslösningar samt samrådsmöten i den så kallade BESK-gruppen.
- Upphandling sker i konkurrens i enlighet med aktivitetsplanen.

Jobb istället för bidrag

- Nämnden ska fortsatt ha hög beredskap för att ta emot personer från Jobbtorg och ta ansvar för anställning av fler sommarungdomar än vi får medel för.

En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas

- Nämnden ska fortsätta satsningarna på energieffektiviseringar och miljöanpassningar av verksamheten.

Bostadsbyggnadstakten ska vara hög

- Nämnden ska bidra till Järvalyftet genom planering av en begravningsplats på Järvafältet.

Rikt och varierat och tillgängligt kulturliv

- Nämnden ska bevara och synliggöra kulturarvet på stadens begravningsplatser. Genom bland annat satsningar på världsarvet Skogskyrkogården bidrar nämnden till besöksnäringen i Stockholm.
- Nämnden ska värna om stadens begravningsplatser som vackra, rofyllda, tillgängliga och attraktiva platser med ambitionen om en hög gestaltungs-nivå vid utvecklingen av dessa.

Stockholm ska vara en ren, vacker och trygg stad

- Nämndens begravningsanläggningar ska ha en hög skötselnivå. Klotter ska saneras omedelbart. Belysning och bullerproblem ska ses över. Trygghetsanalyser kan bli aktuella vid nybyggnadsprojekt.

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Nämnden värnar om ett systematiskt och aktivt kvalitetsarbete med tydliga processer och uppföljningsbara resultat.

Ökad valfrihet och mångfald

- Planering för ökad tillgänglighet sker via nytt skyltprogram, handikappanpassningar, hemsidan och nya IT-lösningar för val av utbud och tjänster. Ett nytt besökscentrum öppnas på Norra begravningsplatsen.
- Efterfrågan av nya gravskick och gravplatser tillmötesgår med nyanläggningar vid befintliga begravningsplatser samt en ny begravningsplats vid Järva friområde
- Blomsterutbudet ska ses över vid val av gravskötsel.

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

- Arbetsmiljön förbättras genom byggandet av ett nytt krematorium vid Skogskyrkogården.
- Arbetsmiljön ska särskilt ses över för medarbetare som har fysiskt tunga arbetsuppgifter.
- Kompetensutvecklingssatsningar görs för att bibehålla positionen som en begravningshuvudman i världsklass.

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Budgeten i balans

- Underhållsplaner hålls uppdaterade för att säkerställa att rätt prioriteringar görs och för att komma till rätta med underhållsskulden.

Effektivitet och fokus på verksamheterna

- Serviceförvaltningens kontaktcenter ska under planperioden kunna ta 70% av samtalen som idag går till förvaltningens kundcenter.
- Stadens gemensamma IT-service, e-arkiv och ekonomihantering ska ge effektivare administration.
- Energieffektiviseringar, lokaleffektiviseringar och minskad administration ska frigöra resurser till kärnverksamheten.

Nämndens verksamhetsområde

Nedan följer en presentation och kommentarer till nämndens verksamhet och utveckling under planperioden. Även långsiktiga behov och planering kommenteras.

Verksamhetens omfattning

Kyrkogårdsnämnden är huvudman för begravningsverksamheten i Stockholm. Nämnden äger och förvaltar stadens begravningsplatser, upplåter gravplatser, ställer begravningskapell till allmänhetens förfogande samt svarar för stadens krematorier. Nämnden svarar också för skötsel och plantering på enskilda gravar mot ersättning. Verksamheten finansieras av en begravningsavgift som baseras på den kommunalt beskattningsbara inkomsten. Begravningsavgiften uppgår 2009 till 7 öre per skattekrone vilket är den lägsta avgiften i landet.

Verksamheten kan sägas bestå av tre huvudområden: begravningsverksamhet, serviceverksamhet och ansvar för att skydda och bevara kulturhistoriska värden. Att förvalta och levandegöra världsarvet Skogskyrkogården ligger till viss del utanför vad begravningsavgiften ska användas till. Kostnaden för detta beräknas till 2 Mkr per år.

I budget för 2009 har kommunfullmäktige som mål för verksamhetsområdet angivit att nämnden ska erbjuda stockholmarna rofyllda, vackra och miljömässigt hållbara begravningsplatser. Verksamheten ska fortsätta att miljöanpassas med avseende på utsläpp, drift och återvinning. Kyrkogårdsnämnden ska:

- planera för ett nytt krematorium vid Skogskyrkogården
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden säkerställa att en ny begravningsplats vid Norra Järva etableras.
- göra en sammanvägd prioritering mellan de planerade investeringsprojekten utifrån projektens beslutsläge/genomförbarhet, måluppfyllelse och ekonomi.

Nämnden svarar för underhåll av 11 begravningsplatser med 13 kapell. Totalt finns ett 60-tal byggnader, inklusive två krematorier.

Demografiska förutsättningar

Trots att Stockholm står inför en kraftig befolkningsutveckling beräknas antal avlidna ligga på samma planeringsnivå som tidigare. Detta beror på att antalet äldre äldre minskar de närmaste åren. Åldersfördelningen är dock ojämn över staden och i de nordvästra förorterna ökar antalet äldre äldre de närmaste åren. Planeringsnivån beräknas till ca 7000 - 7500 avlidna per år.

Ekonomiska förutsättningar

Det finns en stor osäkerhet hur den pågående lågkonjunkturen påverkar skatteintäkterna till Stockholms stad de kommande åren. Enligt uppgift från stadsledningskontoret förväntas skatteintäkterna år 2010 endast öka med 1,6 % enligt senaste prognos. Budgethållning och ett effektivt resursutnyttjande måste därför få högsta prioritet under planperioden.

I samband med beslut om verksamhetsprogram 2009 fastställde KF planeringsnivåer för år 2010 och 2011 enligt nedan.

Driftbudget	Budget 2009	Budget 2010	Budget 2011	Budget 2012
Kostnader	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr
Förvaltningschef, nämnd och stab	7,2	6,2	6,2	6,2
Begravnings- och serviceavdelningen	65,3	65,3	65,3	65,3
Tekniska avdelningen	31,8	35,4	35,4	35,4
Administrativa avdelningen	39,3	39,2	38,8	38,8
Kapitaltjänstkostnader	9,6	10,1	10,1	10,1
Summa kostnader	153,2	156,2	155,8	155,8
Intäkter	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr
Avgifter	13,0	13,0	13,0	13,0
Fonduttag	8,0	8,0	8,0	8,0
Övrigt	12,0	12,0	12,0	12,0
Summa intäkter	33,0	33,0	33,0	33,0
Netto	120,2	123,2	122,8	122,8

Väsentliga förändringar under planeringsperioden jämfört med nämndens budget 2009

Nämndens budgetvolym netto kan i princip hållas oförändrad under planperioden. 4 Mkr har budgeterats för upprustning av Uppståndelsekapellet år 2010. Effektiviseringar av administration och lokalutnyttjande ska bidra till att klara eventuella pris- och löneökningar.

Ersättning till församlingar som förvaltar allmänna och enskilda begravningsplatser

Förvaltarna av innerstadskyrkogårdarna i Stockholm kan komma att behöva allt mer hjälp med upprustning av sina kyrkogårdar. Det betyder att huvudmannen Stockholms kyrkogårdsnämnd kan behöva öka bidragen till driften under planperioden. I Stockholm finns det 13 församlingar som förvaltar allmänna begravningsplatser utan att vara huvudmän för begravningsverksamheten. Förvaltningen vill slå vakt om den nuvarande ordningen med bidragsgivning till församlingarna och kommer därför att fördjupa sin dialog och samverkan med respektive församling.

Serviceverksamhet

Ingen påverkan på nettobudgeten

Andelen gravplatser med skötseluppdrag på begravningsplatserna påverkar i princip inte nämndens nettobudget. Verksamheten är självfinansierad.

Taxan för gravskötsel höjdes år 2009 med 3% och beroende på kostnadsutvecklingen kan det bli aktuellt med prishöjningar under planperioden för att verksamheten ska vara självfinansierad. För år 2010 föreslås dock ingen höjning. Prisättning:

• Urngrav (mindre än 2,00 kvm)	400 kronor
• Kistgrav (>2,00 kvm)	450 kronor

Underhållsbudget inom budgetram

Nämnden avsätter årligen ca 10 Mkr inom befintlig ram i driftbudgeten för underhåll av byggnader och anläggningar. Det finns en betydande underhållsskuld som bidrar till att omprioriteringar ständigt måste göras inom underhållsplanen för att möta akuta behov.

Uppståndelsekapellet

Uppståndelsekapellet inom världsarvet Skogskyrkogården är i stort behov av fasadrenovering. Vissa fuktproblem har uppstått, putsen släpper och dräneringsåtgärder kan behövas för att säkerställa att inte fuktproblemen kvarstår. Även det inre underhållet bör ses över i samband med fasadrenoveringen; golvmosaiker mm. Underhållsprojektet är ett omfattande projekt som beräknas handlas upp under 2009 för igångsättning under 2010.

Underhåll av krematorier, personallokaler, begravningsplatser mm.

Ugnar i krematorier måste muras om med ca fem års tidsintervall. I avvaktan på modernisering av Skogskrematoriet avsätts medel för renovering av ugnar i

Råcksta krematorium, filterbyten mm. Vid Råcksta krematorium behövs dessutom en genomgripande takrenovering som beräknas genomföras i slutet av planperioden. Denna är kostnadsberäknad till 4 Mkr.

Personallokalerna på kyrkogårdarna är eftersatta och underhållsmedel avsätts för att åtgärda bristerna. Bromma kyrkogårds personallokaler åtgärdas 2010.

Betydande insatser behövs för underhåll av murar och trappor de kommande åren bland annat för Sandsborgskyrkogårdens mur mot Sockenvägen, Almhöjdens trappor på Skogskyrkogården samt murar vid Hässelby begravningsplats och vid Spånga kyrkogård. Upprustning av belysning inriktas i första hand på Galärvarvskyrkogården, Norra begravningsplatsen och Skogskyrkogården.

Möbleringsprogram, soffor, toaletter, mm.

Ett möbleringsprogram behöver tas fram för samtliga begravningsplatser. Programmet upprättas för att platserna på ett enhetligt sätt ska "möbleras" med papperskorgar, bänkar, skyltning, belysningsarmaturer, toaletter mm. Hänsyn tas till varje plats karaktär, kulturhistoria, behov av tillgänglighetsanpassning, drift- och skötselbehov.

Kulturhistorisk inventering och åtgärdsprogram

Den kulturhistoriska inventeringen av stadens begravningsplatser kommer att fortsätta under hela planperioden. Framför allt är det gravvårdar som ska kartläggas och värderas ur ett kulturhistoriskt perspektiv. Många av dessa är i stort behov av underhållsinsatser. Arbetet är tidsödande och sker utifrån flera olika bedömningsgrunder: rent kulturhistoriskt värde, värdefull för kvarterets karaktär/tidstypiskt, konstnärligt värde och gravanordning för kända personer. Den redan genomförda inventeringen visar att många kulturhistoriskt värdefulla gravöverbyggnader behöver åtgärdas. Dessa kommer att successivt åtgärdas efter samråd med de tillståndsgivande myndigheterna. Åtgärderna prioriteras inom ramen för nämndens underhållsbudget.

Behov som saknar finansiering inom ram

Ny transportöverenskommelse ger 1 Mkr i ökade kostnader

Begravningshuvudmannen ansvarar för kista med stoft efter det att stoftet tagits emot i bisättningslokal. Därmed ansvarar huvudmannen i huvudsak också för transporten av stoftet (inom staden) till dess att gravsättning har skett. För att klara transporter mellan bisättningslokaler, ceremonilokaler, och krematorier samt bärarservice har nämnden under åren träffat överenskommelser med begravningsbyråbranschen om att de också tar hand om transporterna. Detta får

ses som den smidigaste lösningen för alla parter eftersom begravningsbyråerna ändå tillhandahåller övriga transporttjänster och tjänster runt begravningen. Om nämnden skulle anlita särskilt upphandlade entreprenörer för transporterna kan detta innebära en betydande administration, omlastning av kistor med stoft vilket är mycket tveksamt ur ett etiskt perspektiv, risk för felkörningar och därmed sämre kvalitet för kunden.

Förvaltningen har träffat begravningsbyråbranschen för att förnya överkommelsen om transporter att gälla från och med 1 april 2009. Överenskommelsen bygger på en prissättning som utgår från självkostnad i 4 nivåer, utifrån behovet av bärare mm. Detta kommer dock innebära att nämnden får en utökad kostnad med 1 Mkr per år.

Ökad antal kistgravsättningar med korta ledtider behöver kostnadstäckning med 1,0 Mkr

Antalet kistgravsättningar där det ställs krav på korta ledtider mellan dödsfall och gravsättning ökar. För att fortsatt kunna hålla god service har förvaltningen beräknat att bemanningen för grävning av gravar behöver öka samt att maskinparken behöver kompletteras, kostnaden för detta beräknas till 1,0 Mkr per år.

Ny utställning, mm behövs på Skogskyrkogården samt Världsarvs-konventionens krav på världsarvet

Världsarvet Skogskyrkogården bidrar i hög grad till besöksnäringen i Stockholm. Inför 2012 ställer Världarvskonventionen krav på att nämnden återkommer med en så kallad Periodic Reporting för att säkerställa konventionens funktionskrav för skyddande, bevarande och levandegörandet av världsarvet. Resurser måste avsättas för att ta fram en förvaltningsplan (Management Plan). Dessutom behövs utökade resurser för att Visitor Center i Tallumpaviljongen görs mer tillgängligt med en nyproducerad utställning, informationssatsningar på flera språk, upprustningar mm. Världsarvskonventionen ställer krav på satsningar för att fånga icke intäktsgivande målgrupper, exempelvis barn och ungdomar. Därför planeras bland annat aktiviteter kopplade till FN dagen.

Nämnden skulle behöva 1,5 Mkr för år 2010 för att genomföra nämnda satsning på en nyproducerad utställning.

Ökad service med fler kapelltider torsdagar och fredagar

Ett angeläget mål är att minska tiden mellan dödsfall och gravsättning. Anhörigas önskemål styr i hög grad när begravningsceremonin kan äga rum. Önskemålet från anhöriga är i första hand att förlägga ceremonin i slutet av veckan och då är också alltid de populäraste kapellen fullbokade. För att utöka servicen har

förvaltningen beräknat att extrapersonal kan tas in torsdagar och fredagar för att kunna hålla kapellen öppna längre. Denna ökade service har kostnadsberäknats till 0,5 Mkr per år.

Alternativt miljöanpassat biobränsle i krematorierna

Förvaltningen har ambitionen att miljöanpassa verksamheten på krematorierna i än högre grad genom att prova alternativa biobränslen som ska bidra till att minska koldioxidutsläpp och miljöpåverkan. En provdrift, som också innefattar utvärdering, under 2010 beräknas kosta 0,5 Mkr.

Investeringar

Investering	2010 Mkr	2011 Mkr	2012 Mkr
Skogskrematoriet	30	60	36
Begravningsplats på Järvafältet	2	18	18
Bevattningsanläggning Norra begravningsplatsen	4		
Skyltprogram	2	1	
Energieffektivisering	3,5	0,5	
Utbyggnad Bromma	2,5	2	2
Utbyggnad Räcksta	1		
Utbyte av maskiner	2,5	2,5	2,5
Askgravplatser	2	2	1
Skalskydd	2	2	3
Handikappåtgärder	1	1	
Reserv	7,5		
Summa	60	89	62,5

Modernisering av Skogskrematoriet

Nämnden har fattat genomförandebeslut för uppförande av en ny fristående krematorieanläggning i anslutning till befintlig anläggning vid Skogskyrkogården. Kommunfullmäktige förväntas fatta beslut i frågan innan sommaren 2009.

En arkitektävling genomförs under 2009 inför genomförandet som beräknas handlas upp och byggas under 2010-2012. Projektet har kostnadsberäknats till 130 Mkr. Eftersom nämnden tidigare anmält ett investeringsbehov av sammanlagt 90 Mkr behövs en justering av investeringsbudgeten.

Ny begravningsplats på Järva friområde

Stadsbyggnadsnämnden har fattat beslut om ett start-PM för en ny detaljplan för en begravningsplats söder om Hästa gård inom Järva friområde. En arkitekttävling genomförs under 2009 och anläggandet planeras ske successivt för att i första hand möta ett lokalt behov. Begravningsplatsen ska fylla ett långsiktigt behov av nya gravplatser i norra Stockholm.

Förvaltningen bedömer att det för en arkitekttävling med utvärdering, priser och inköp samt fortsatt detaljprojektering av vinnande förslag behövs 2 Mkr under 2009. Beroende på vilken exakt lokalisering, avgränsning och vilka markomvandlingar som behöver göras samt vilka hänsyn som måste tas till fornminnen inom området kan en total utbyggnad av en begravningsplats på 25 ha kosta någonstans mellan 40 och 80 Mkr. Därtill kommer kostnader för eventuella kapell, väntrum och arbetslokaler. En fråga som inte tagits upp till diskussion är på vilket sätt kostnaden för den mark som tas i anspråk ska regleras. En utbyggnad av en lokal begravningsplats kan tidigast påbörjas år 2010.

Nyanläggning av gravkvarter och askgravplatser

Under planperioden kommer en utbyggnad av Bromma kyrkogård bli aktuell. Utbyggnad kan ske på mark som redan är detaljplanelagd för begravningsändamål. En ny mur, nya kvarter för urn- och kistgravplatser samt ny ekonomigård behöver byggas. Bygglov kommer att sökas under 2009 för avgränsande mur. Projektet har bedömts kosta totalt ca 6,5 Mkr med byggstart 2010.

Inom Räcksta begravningsplats finns behov av både nya kistgravskvarter och en askgravplats. En förstudie av grundvattenförhållanden har genomförts och möjligheten att omdisponera området och flytta befintlig serviceplats för att möjliggöra kistgravar ska studeras vidare. Därutöver finns behov av att anlägga nya kistgravkvarter på Norra begravningsplatsen och Judiska södra begravningsplatsen.

Förutom vid Räcksta planeras för en ny askgravplats vid Sandsborgskyrkogården. Även vid Skogskyrkogården utreds möjligheterna för nya askgravplatser.

Handikappanpassningar

S:t Görans kolumbarium är inte tillgängligt för personer med funktionshinder och behöver anpassas. En utredning görs 2009 för genomförande tidigast under 2010.

Dessutom behövs handikappanpassade toaletter byggas på Råcksta begravningsplats och Strandkyrkogården.

Skalskydd – låssystem

Nämndens byggnader saknar i dag ett modernt och enhetligt låssystem. Skalskyddet är därför svagt vilket bland annat inneburit stölder av musikanläggningar och konst i stadens kapell. Det är också komplicerat att samordna begravningsceremoniverksamheten med guideverksamheten. Nämnden skulle behöva avsätta 7 Mkr under planperioden för utbyte av lås till ett modernt låssystem. Detta behövs för att öka säkerhetens samtidigt som det ska vara enklare för behörig personal att öppna och larma av vid visning och besök.

Energieffektiviseringar

Den energikartläggning som genomförts 2007 visar bland annat att installation av värmepumpar skulle kunna ge avsevärda besparingar av energi och minskade koldioxidutsläpp. Nämnden bedömer att 3,5 Mkr behöver investeras 2010 och 0,5 Mkr 2011 i olika värmepumpsanläggningar.

Skyltprogram

Ett nytt skyltprogram har tagits fram och systemet kommer att först byggas ut på Skogskyrkogården under år 2009 inom nuvarande anslag. Därefter prioriteras Norra begravningsplatsen (2010) och sedan övriga begravningsplatser (2011). Nämnden behöver avsätta 2,0 Mkr år 2010 och 1,0 Mkr år 2011 för ändamålet.

Bullerdämpande åtgärder vid bullerutsatta begravningsplatser

Flera av nämndens anläggningar är utsatta för störande trafikbuller. Förvaltningen kommer under 2009 ta kontakt med Vägverket och trafikkontoret för att undersöka möjligheterna till bullerdämpande åtgärder vid i första hand Norra begravningsplatsen och Brännkyrka kyrkogård.

Driftkostnadskonsekvenser av investeringar

En utbyggd begravningsplats på norra Järvafältet kommer att leda till ökade driftkostnader på runt 4 Mkr. Under planeringsperiodens senare del kommer endast en mindre del av begravningsplatsen att tas i bruk och därför innebära en betydligt lägre kostnadsökning. I och med att det nya krematoriet tas i bruk räknas med minskade driftkostnader jämfört med den gamla anläggningen. Energikostnaderna beräknas minska med 250 tkr per år med den nya anläggningen.

Kapitalkostnader

Investeringarna för upprustning av Skogskrematoriet och ny begravningsplats på norra Järvafältet kan innebära kapitalkostnaderna ökar från 9 till 23 Mkr per år när dessa objekt är färdigställda. Inom planeringsperioden kommer kapitaltjänstkostnaderna att öka marginellt.

Övriga redovisningar

Ekonomiska bedömningar

Nämnden bedömer att en omslutningsförändring på 4,5 Mkr behöver göras på grund av ökad omfattning på serviceverksamheten och ökad ersättning för feriearbetare och uppdrag från Judiska Församlingen.

Lokalförsörjningsplan

Inhyrningen av de administrativa lokalerna vid Globen ska ses över när hyresavtalet löper ut i oktober 2010. De delar av lokalerna som är belägna på Arenavägen 43 kommer då att lämnas och verksamheten koncentreras till Arenavägen 41. Eventuellt kan ett återlämnande av Arenavägen 43 ske tidigare efter förhandlingar med fastighetsägaren. Förvaltningen räknar därmed att minska lokalförhyrningen av administrativa lokaler med ca 30%. Förvaltningen kommer också att lämna lokaler som förhyrts av Brännkyrka församling i anslutning till Brännkyrka kyrkogård.
